

Baba Basra Sources 48

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף לג עמוד ב

זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי, האי אייתי סהדי דאבהתיה הוא, והאי אייתי סהדי דאכל שני חזקה, אמר רב חסדא: מה לו לשקר? אי בעי א"ל: מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה. אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא, מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף לג עמוד ב

ויש ספרים - שכתוב בהם אייתי רב אידי בר אבין סהדי דהוה קריב אוקמה רב חסדא בידיה וגם ר"ח פי' כן א"ל רב חסדא אמאי קסמכת דאכלינהו לפירי אהודאת פיו הא עד השתא הוא טעין דאנא קריבנא טפי והני סהדי דאייתת לא מסהדי דאנת קרוב וראוי ליורשה והוא אינו ראוי ליורשה אלא אסהדי דאנת קרוב והאי לא ידעי ליה ומתוך שהוא יכול לומר לא אכלתי יכול לומר אין אכלי ודידי אכלי דאנא קריבנא טפי שאין עדים מכחישים אותו בכך הלכך לא מפקינן מיניה.

(הג"ה - לא היא) (אלא) שהודה שאכל הפירות אלא כדמפרש הרב לבסוף דלא נהירא ליה שהודה על אכילת הפירות אלא עדים היו שאכלו ולא היה יכול לכפור ושרא ליה מריה דמי זה שאמר שהודה על אכילת פירות הלא לא הודה אלא על הקרקע ומכל מקום מאי דאכל עד השתא לא מפקינן מיניה כיון דליכא עדים בדבר שרב אידי היה קרוב יותר אלא על פיו של זה ואביי ורבא סברי דכיון דאודי אודי שהרי הודאת בעל דין כמאה עדים ופיו מחייבו ממון ואי הוה גרסינן הא אמאי לית ליה לרב חסדא הא סברא ויש לפרש בענין אחר ובדוחק ולכן לא כתבתיו, ע"כ) ולא נהירא לי דהא לא מוכח הא סוגיא דשמעתא שהודה על אכילת הפירות אלא עדים היו בדבר ולא היה יכול לכפור.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף לג עמוד ב

האי אייתי סהדי דאבהתיה היא - עד יום מותם ומעולם לא מכרו לאבותיו של זה השני. אמר רב חסדא מה לו לשקר - לזה שיש לו עדי חזקה במאי דטעין דשל אבותיו היא אי בעי הוה א"ל להאי שיש לו עדות זכות אבות מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה הלכך מיגו דמצי טעין הכי ויזכה בטענה זו והוא לא חשש לטעון כי טעין נמי של אבותיו אף על גב דמכחיש להו לעדים מהימן.

תוספות מסכת בבא בתרא דף לג עמוד א

ואין לפרש דגרסינן דאיהו קרוב טפי והיה טוען דלא אכל פירות ולרב אידי היו לו עדים שאכל והא דקאמר איהו קאמר אנא קריבנא טפי פירוש מעיקרא והואיל וכן השתא נמי מהימן במאי דאמר שלא אכלה במיגו שלא היה מודה וס"ל דאמרינן מיגו במקום עדים כדבסמוך דא"כ הוה ליה למימר הא איהו אמר לא אכלתי ואי בעי אמר אנא קריבנא טפי ועוד א"כ הוה ליה לאסוקי נמי הכא בהאי לישנא כדמסיק בסמוך אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא [מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן]

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף לא עמוד א

(לז) זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי, האי אייתי סהדי דאבהתיה היא והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה. אמר רבה מה לי לשקר אי בעי אמר מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה. א"ל אביי מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן. והלכתא כאביי דסוגיא דגמרא כוותיה, ולא אמרינן מה לי לשקר במקום דאיכא עדים דמכחשי ליה. דלא אלים מה לי לשקר להימוניה לדידיה דקא טעין של אבותי, ולאכחושי סהדי דקא מסהדי דאבהתיה דהאיך היא. ועוד דרבא נמי קאי לקמן כוותיה.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף לא עמוד א

אמר רבה מה לי לשקר אי בעי אמר מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה. תמיהא לי מילתא טובא אי אתו סהדי ואמרי של אבותיו של מערער היתה מעולם ולא של אבותיו של מחזיק מאי מה לי לשקר להכחיש העדים ולומר שקרנים הם והתורה האמינתם, ועוד דקשיא עליה דרבה מהא דתנן (לעיל ו' א' עיין שם) מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אין לך בידי כלום חייב, ואמרינן אין לך בידי לא היו דברים מעולם, ואמאי נימא מה לי לשקר במקום עדים ומגו דיכול למימר פרעתין לאחר זמני יכול למימר לא היו דברים מעולם, דהא אמרת מה לי לשקר במקום עדים אמרינן וכ"ש במקום חזקה, ועוד מדאמרינן לקמן ומודו נהרדעי היכא דא"ל של אבותי שלקחיה מאבותיך, משמע דלא אסהידו סהדי שהיתה של אבותיו של זה לעולם ומתו מתוכה דכולה סוגיא אהאי עובדא קיימא, ואם טענותם סתם למה אינו נאמן, כל טענת יורש כך הוא של אבותי היתה והוא אינו יודע מאין באת לידם שמא מאבותיו של זה. ונראה שהמעשה כשמועו, זה טוען בבריא שהיתה של אבותיו וזה טוען בבריא שהיתה של

אבותיו ולא דרו ביה אבותיו של זה אפי' חד יומא, הילכך אי הוה אתי בטענת שמא לא טענינן ליה אנן כלום לדברי הכל, ובאו העדים והעידו שהיתה של אבותיו של מערער ועמדו בה כמה שנים בחזקת שהיא שלהם, והשתא סברי רבה ורב חסדא כיון שטען זה בבריא שהיתה של אבותיו מהימן ונאמר שמא אבותיו לקחוהו מאבותיו של זה, ורבא ואביי סברי כיון דאמר סתם של אבותי, ולא של אבותיך משמע, והנה העדים מכחישינן אותו הילכך צריך הוא לחזור ולטעון של אבותי שלקחוהו מאבותיך או דסמכי לי עלה כדאבהתי.

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף לא עמוד א

אמר רבה מה לי לשקר, רבה גרסי' ולא גרסי' רבא דאמרי' לקמן אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא מה לי לשקר במקום עדים לא אמרי', וא"ת וכי רבה לית ליה מתני' דתנן בפ' האשה שנאתרמלה (ט"ו ב') היא אומרת בתולה נשאתני והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך אם יש עדים שיצאתה בהנומה וראשה פרוע כתובתה מאתים ואמאי נהמניה מגו דאי בעי אמר פרעתי, ו"ל דרבה נמי אית ליה כאביי אלא אלים לי' מגו דכל היכא דאיהו מצי טעין ולתקן דבוריה אנן ניקום ונטעון ונתקן דבוריה ונימא דסמכי עלה כדאבהתי קאמר, א"נ של אבותי שלקחוהו מאבותיך, ואפ"ה א"ל אביי אלימא ליה עדותן של עדים דלא אמרי' בה אפי' מגו כי האי, וא"ת מאי מגו במקום עדים איכא דהא אפשר הוא מאי דקאמר האי דשל אבותיו היא וכגון שלקחוהו מאבותיו של זה ובהא לא מכחשי ליה סהדי ואפי' כי חזר הוא וטען כן מקבלינן מיניה, ו"ל דלישנא דקאמר של אבותי ולא קאמר מאבותי ירשתיה מסתמא משמע של אבותי משנים קדמוניות וכמו שכתבתי ומסתמא לא מתקנינן דבוריה, וכל שלא חזר וטען הוא של אבותי שלקחוהו מאבותיך א"נ דסמכי עלה כדאבהתי כטוען בריא של אבותי ולא של אבותיך חשבינן ליה ולפיכך קרי ליה מגו במקום עדים:

חדושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף לא עמוד א

הכי גרסינן אמר רבה מה לו לשקר אי בעי אמר מינך זבינתה וכו'. ולא גרסינן רבא דלקמן (ל"ג ב') אמרינן דאביי ורבא סברי דמה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן, וקשיא לן טובא היכי ס"ד דרבה להאמין שום אדם במיגו במקום שיש עדים מכחישינן א"כ יכול אדם לומר לא לויתי במיגו דפרעתי ואף על פי שיש עדים שלוה, וזה אינו, והנכון דאע"ג דלישנא דשל אבותי לפי פשוטו נראה שהיה של אבותיו (שדותיו) [שמתו] מתוכה ולא של אבותיו של זה, סבר רבה דכי איכא מיגו שמתקנינן לישניה דבעי למימר של אבותי שלקחוהו מאבותיך, ואביי סבר שאין לנו לתקן לשונו אלא לתפוס כפשוטו ולא אמרינן מה לו לשקר במקום עדים ואפילו בטענה סתומה שיש בה פירוש דחוק.

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף לא עמוד א

ומעשה דזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי האי אייתי סהדי דאבהתי והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה ואמר אביי מה לי לשקר במקום עדים לא אמרי' כלומר וזכה אותו שהביא עידי אבות, איכא למידק אמאי והא כל טענת יורש הכי היא ואפי' אייתי האי סהדי דאבהתי נטעון ליה אנן דילמא של אבותיו שלקחוהו מאבותיך דקיי"ל טוענינן ליורש, ונראה דע"כ אנו צריכין להעמידה כשאין לזה עדים שדרו בה אבותיו אפי' חד יומא ולפיכך אין טוענינן לו דאין זה יורש וכדאמרי' לקמן (מ"א ב') גבי ההוא דדר בקשתא בעיליתא כותיה דר' חייא מסתברא דקתני הבא מחמת ירושה אינו צריך טענה טענה הוא דלא בעי הא ראייה בעי כלומר שדר בה אבואה חד יומא, וא"ת א"כ כי חזר ואמר של אבותי שלקחוהו מאבותיך היאך נאמן, ו"ל בטוען בריא כלומר דקמאי דידי זבנוהו מאבותיך, ומיהו אין זה נכון בעיני דכיון דאמרי' האי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה דאכלה כדינה משמע דהיינו שאכלה גם האב חד יומא, ועל כן נראה יותר מה שאמרו רבותינו נוחי נפש שאין טוענינן לא ליורש ולא ללוקח כל זמן שהוא טוען בעצמו טענת בריא אלא כל זמן שהוא טוען בספק, דכל טענת יורש ולוקח בשמא הן וזה שטען של אבותי טענת בריא טען שלא היה לו לומר אלא מאבותי ירשתיה, ועוד אני מוסיף על דברי רבותינו ז"ל שאין טוענינן ליורש וללוקח עד שנשאל אותם מה טענתם שמא יטענו טענת בריא ועליה אנו דנין, וכן יש לי להוכיח מעובדא דההוא שעשאה סימן לאחר דבפ' שני דייני גזירות, ושם כתבתי בס"ד:

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף לא עמוד א

ומודו נהרדעאי היכי שאמר של אבותי שלקחוהו מאבותיך. פי' שלקחוהו קמי דידי, ונאמן במגו דאי בעי אמר מינך זבינת ואכלית שני חזקה¹¹⁴. ומיהו היכא דנפיק לבראי ולא טעין, אינו חוזר וטוען גם טענה זו¹¹⁵. והיכא דאשתעי מילי אבראי ולא טעין ואתא לבית דין וטען, דטוען וחוזר וטוען, מאי טעמא עביד אינש דלא מגלי טענתיה אלא בבית דין. פי' ר"ש ז"ל, אף על פי שחוזר וטוען בב"ד טענות העוקרות הראשונות לגמרי, דלא מגלי טענתו, שלא ילמוד מהן שכנגדו ויתן לבו בתחילה קודם שיבואו לב"ד להשיב עליהם. ונראה מדבריו, דאע"פ דטוען חוץ לב"ד של אבותי ולא של אבותיך, חוזר וטוען בב"ד של אבותי שלקחוהו מאבותיך, א"נ מינך זבינתה ואכלית שני חזקה. ונראה בעיני, שאם טען חוץ לב"ד של אבותי ולא של אבותיך, הרי הוא כמי שטען

לא לקחתיה ממך מעולם, כעין הא דקיי"ל¹¹⁶, כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי, וכיון שהודה חוץ לב"ד שלא לקחה הימנו, שוב אינו יכול לחזור ולטעון מינך זבנתי, דהודאה אפי' חוץ לב"ד מהניא, ואינו יכול לטעון משטה הייתי בך, בכה"ג אף על פי שלא אמר אתם עדי, שהרי לפטור עצמו הוא בא ולא לחייב עצמו¹¹⁷. וכענין זה כתבנו בפ"א בשמעתין דהקובע זמן לחבירו¹¹⁸, וכן ראיתי בדברי הראב"ד זצ"ל, בענין מנה לי בידך בפ"ה¹¹⁹, שהדבר פשוט אצלו בטוען להד"ס, דאפי' חוץ לב"ד הרי הוא כאומר לא לויתי, ונראה דהאי נמי להא דמיא, ודייקא נמי לישנא דתלמודא דאמר עביד איניש דלא מגלה טענתו'.